

Βιβλιογραφικά δελτία

(1-2)

P. Szondi, «Περί φιλολογικής γνώσεως» (1962): *Δοκίμια Χέλντερλιν, Σλέγκελ, Σίλλερ, Μπένγκιαμιν*, (μετφρ.: Στέλλα Νικολούδη), Αθήνα, Εστία, 1999, 11-38.

[Κωδικός εύρεσης]

Κ. Θ. Δημαράς, «Τι ίσως είναι η κριτική»: *Η κριτική στη νεότερη Ελλάδα*, (σύμμ. τόμ.), Αθήνα, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας/Ίδρυμα Σχολής Μωραΐτη, 1981, 247-264.

[Κωδικός εύρεσης]

Δελτία ανάγνωσης

(1)

Ερατ. Γ. Καψωμένος,

«Το ποιητικό σύμπαν

του Σολωμού»,

Η Λέξη 142 (Νοέμβρ.-Δεκέμβρ. 1997)

660-663

Δ. Σολωμός

Ποιητική/Πολιτισμός

- εξίσωση φυσικών, ηθικών, πνευματικών αξιών ⇒ αποκατάσταση ιδέας για ενότητα Σύμπαντος, άρα υπέρβαση αντίφασης

↓

πρόσληψη και ποιητική μεταγραφή από τον ποιητή

- Σολωμική εκδοχή τραγικού: αντίσταση σε διπλή πολιορκία (μεγάλο θέλγητρο, μεγάλη βία)

↓

ΘΥΣΙΑ ΖΩΗΣ: ιδανική ισορροπία ανθρώπου-κόσμου

- Σολ. I: σύνθεση πολλαπλών πηγών εντόπιας παράδοσης:

 } ελληνικός αισθητικός ανθρωπισμός

 } ελληνορθόδοξη παράδοση

 } λαϊκός μυστικισμός

- Σολ. II: οργανική σύνθεση λογίου- λαϊκού, ελληνικού παγκόσμιου

Η ποίηση του Σολ.: πρώτη συγκροτημένη έκφραση νεοελληνικού πολιτισμικού προτύπου

[Κωδικός εύρεσης]

(2)

Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Δελφική εορτή» (1927)

Επικριτικό ποίημα εναντίον της αφέλειας που τρέφουν συγκεκριμένο καλλιτέχνες (το ζεύγος Άγγ. Σικελιανού και Εύας Palmer) και αδαή πλήθη, ότι μπορούν να ανασυστήσουν το πνεύμα και την ουσία των Δελφικών Εορτών· η ανεδαφική εκτός τόπου και χρόνου αυτή αντίληψη που υλοποιείται με αποκαρδιωτικά αποτελέσματα στους Δελφούς, βρίσκεται στο στόχαστρο του ομιλητή· ο «γραφικός» τόνος της εκδήλωσης, ο θόρυβος και η ένταση του πλήθους («η ομήγυρις») δεν θα καταφέρει να παραβιάσει την «ιερή σιγή» του χώρου, που στο τέλος κυριαρχεί.

Η σύνδεση με το παρελθόν (Δελφικές Εορτές) είναι ανέφικτη, γιατί το παρόν δεν διαθέτει τις προδιαγραφές για τέτοιο εγχείρημα, πόσο μάλλον σε μια εποχή (1927) πολιτικού αυταρχισμού και διαλυμένης κοινωνικής συνείδησης· η γελοιογράφηση του κοινού της εποχής που δεν είναι σε θέση να εννοήσει το βάθος του «πόνου» του Προμηθέα και το πνεύμα της αισχυλικής τραγωδίας· οι «δύο Ελλάδες» είναι αγεφύρωτες.

Το ποίημα στην ενότητα «Σάτιρες» της συλλογής *Ελεγεία και Σάτιρες*· σατιρική φορά αλλά ταυτόχρονα και ελεγειακός τόνος, επειδή ο ομιλητής εμμέσως θρηνεί για την απώλεια του νήματος που θα μπορούσε να φέρει τη σύγχρονη Ελλάδα στο πνεύμα της αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, στο βάθος δηλαδή του «πόνου» και της δοκιμασίας της ανθρώπινης συνείδησης· η αρχαιότητα προφυλάσσει τρόπον τινά την ιερότητα της «σιγής» της απέναντι σε ανεργάτιστα πλήθη και ανεδαφικούς καλλιτέχνες (ζεύγος Σικελιανού), όπως φαίνεται ιδιαίτερα στον τελευταίο στίχο, με την προβολή της εικόνας του γυπαετού (συντακτικά διαφοροποιείται από τη λέξη «ιερή»· η τελεία μετά το «σιγή» κάνει δραστικότερη την εικόνα που ακολουθεί)· η φωτογραφική τέχνη (βλ. τις σχετικές ξενικές λέξεις-όρους) είναι εντελώς ασυμβίβαστη με το βάθος της αρχαιότητας· ό,τι επείγει για τον Καρυωτάκη, είναι η προσγείωση στη θλιβερή κοινωνική πραγματικότητα της εποχής του και όχι η ουτοπική σύνδεσή της με την αρχαιότητα.

[Κωδικός εύρεσης]

[4]

(3)

Λόγιος Ερμής 10 (1820)
τχ. 4 (15/2/1820) 114-120

[Με αφορμή μετφρ. του
Rasselas του S. Johnson]

Δελτία παραθεμάτων

(1)

Ζήσ. Λορεντζάτος,
Ο Καρυωτάκης,
Αθήνα, Δόμος, 1988

**Ελεγεία και Σάτιρες: κομβική σημασία για
τη νεοελληνική ποιητική παράδοση**

«Ο Καρυωτάκης βρέθηκε στο δισταύρι που χωρίζει τη νεότερη παράδοση από την παλιά και που ενώνει την παλιά παράδοση με τη νεότερη. Με του Καρυωτάκη τα *Ελεγεία και Σάτιρες* (1927) δεν έχει ακόμα τελειώσει η μια και δεν έχει αρχίσει ακόμα η άλλη. Μαζί του μπαίνουμε στο επίκεντρο μιας διαμάχης[...]. Στα χέρια του η παλιά παράδοση κομματιάζεται και τα membra disjecta της σκορπίζονται στους ανέμους που θα μεταφέρουν το σπόρο για την καινούργια ανθοφορία. Η ποιητική σημασία του είναι ταυτόχρονα καταλυτική και σπερματική», 16.

[Κωδικός εύρεσης]

(2)

Γιάν. Ψυχάρης, «Δυο λόγια»:
Το Ταξίδι μου (1888),
(επιμ.: Άλκ. Αγγέλου),
Αθήνα, Ερμής/NEB, 1983

**Η ρυθμιστική αντίληψη του Ψ.
για τη δημοτική γλώσσα-
Η χρήση της στη λογοτεχνία**

«Γράφω την κοινή γλώσσα του λαού· όταν η δημοτική μας γλώσσα δεν έχει μια λέξη που μας χρειάζεται, παίρνω τη λέξη από την αρχαία και προσπαθώ, όσο είναι δυνατό, να την ταιριάξω με τη γραμματική του λαού. Έτσι έκαμαν όλα τα έθνη του κόσμου· έτσι θα κάμουμε και μεις.

Με φαίνεται που για πρώτη φορά, σ' αυτό το βιβλίο, γράφτηκε με κάποια σειρά κ' ενότητα η γλώσσα του λαού. Προσπάθησα να τη γράψω κανονικά, να φυλάξω τους νόμους της, να προσέξω στη φωνολογία, στη μορφολογία, στο τυπικό και στη σύνταξη της δημοτικής γραμματικής.[...] πρέπει[...] ο καθένας να πιάση να μάθη με τα σωστά του αυτή τη γλώσσα που καταφρονεί χωρίς να την ξέρη, να γίνουμε γραμματικές, να παραδίδεται η αληθινή μας γλώσσα κι όχι μόνο η καθαρέβουσα στα σκολειά και στο Πανεπιστήμιο. Πρέπει μάλιστα να σπουδάσουμε καλύτερα την αρχαία, για να καταλάβουμε την ιστορική αξία της δημοτικής, να τη μελετήσουμε με σέβας και να διούμε που μόνο τη δημοτική είναι δυνατό να καλλιεργήσουμε και να γράψουμε. Προσπάθησα να δείξω που μπορεί κανείς να γράψη αυτή τη γλώσσα και πεζά», 38.

[Κωδικός εύρεσης]

Δελτία υπενθύμισης

Zola-Flaubert

Ο Zola για τον Flaubert: *Écrits sur le roman*, [Ανθολογία· επιμ.: Η. Mitterrand, Librairie Générale Française, 2004]

-1869, [για την] *Αισθηματική Αγωγή*

-1875 «Gustave Flaubert»

[Κωδικός εύρεσης]

Δελτία υπό διαμόρφωση/επιβεβαίωση

Ζητούμενο

Μαρία Κακαβούλια,
«Πάπισσα Ιωάννα: πολύτοπο/παλίμψηστο»,
Χάρτης 294-312